

Kansallinen hävikkitiekartta – suuntaviivat kohti hävikin vähentämistoimia

Tutkija Inkeri Riipi, Luke

Circwaste –loppuseminaari, 26.10.2023

Lainsäädännön velvoitteet ja Luken rooli

- Komission delegoitu päätös (2019/1597)
 - Velvoittaa kaikki jäsenmaat raportoimaan elintarvikejätteen määrän koko elintarvikeketjun osalta vuodesta 2020 alkaen vuosittain
 - Seuranta- ja raportointivelvollisuus Lukella
- Jätelaki (646/2011 ja 714/2021) ja valtioneuvoston asetus jätteistä (978/2021)
 - Elintarvikeketjun toimijat laajasti: Kirjanpitovelvollisuus vuoden 2022 alusta lukien
 - Ympäristölupa- ja ilmoitusvelvolliset: Tiedonantovelvollisuus ensimmäisen kerran alkuvuodesta 2024
 - 44 § Luonnonvarakeskuksen on koottava tiedot jätedirektiivin 9 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun elintarvikejätteen syntymisen ehkäisemisestä sekä jätteenä käytöstä poistetun syömäkelpoisen elintarvikkeen ja muun ruokahävikin määrästä, käytöstä ja käsittelystä sekä toimitettava tiedot Euroopan komissiolle mainitun direktiivin 9 artiklan 5 kohdan ja 37 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
- Agenda 2030:ssa asetettu tavoite elintarvikejätteen puolittamiseksi ketjun loppupäässä (kauppa, ravintolat, kotitaloudet) ja vähentää elintarvikejätettä koko elintarvikeketjussa vuoteen 2030 mennessä

KOKONAISKUVA: KETJUYHTEISTYÖ

- ✓ Yhteiset määritelmät ja rajaukset
- ✓ Koordinoidaan aineiston keräystä
- ✓ Seurataan mm. komission tiedonkeruulle asettamia vaatimuksia

ALKUTUOTANTO

TEOLLISUUS

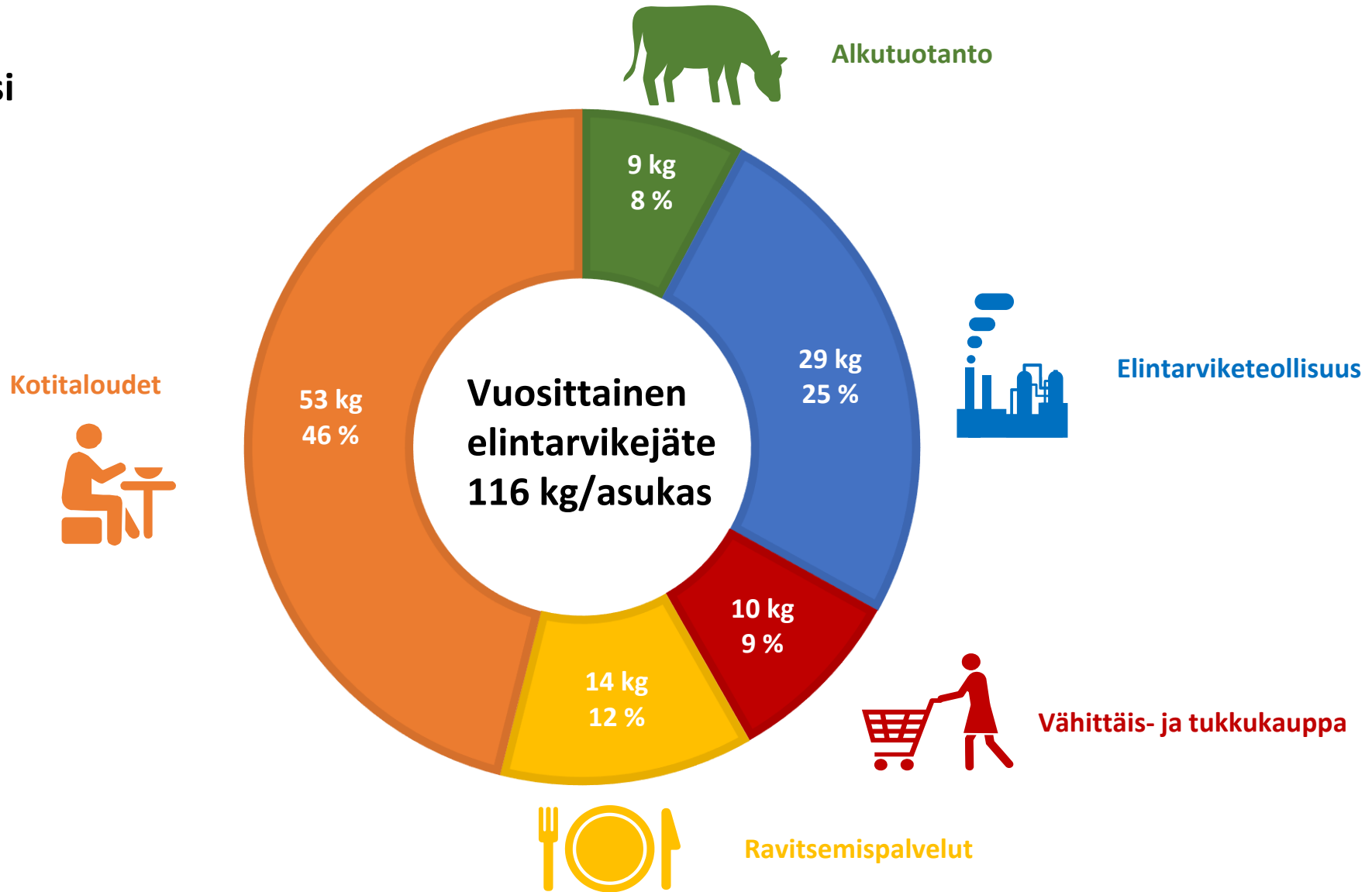
KAUPPA

RAVITSEMIS-
PALVELUT

KOTITALOUDET

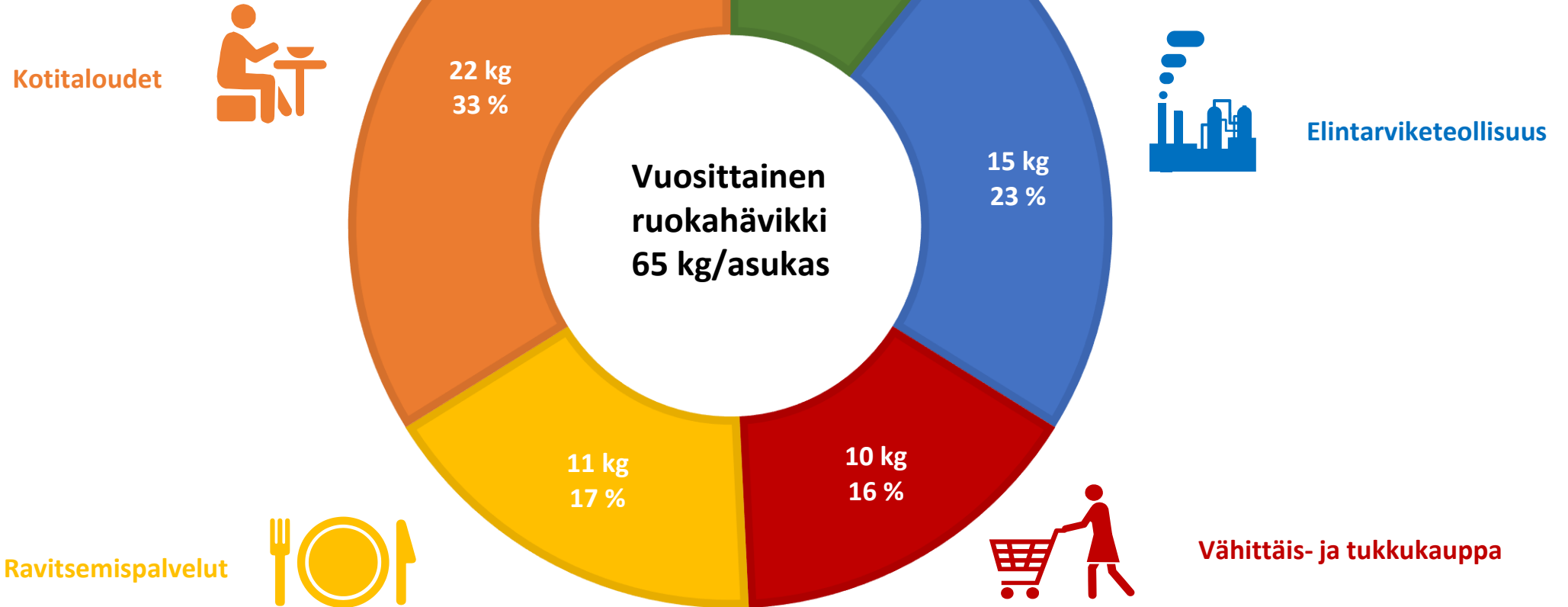
- ✓ Aineiston keräysmenetelmät
- ✓ Aineiston erityistarpeet
- ✓ Otokoko, edustavuus

Suomen
elintarvikejäte
641 milj. kg/vuosi
v. 2020

Suomen
ruokahävikki
361 milj. kg/vuosi

v. 2020

Food waste in the EU by main economic sectors, 2020

(kilogrammes per inhabitant)

ec.europa.eu/eurostat

Ruokahävikitiekartta

Vaikuttavat ohjauskeinot

Kasvatuksella ja tiedolla kohti kestävämpää yhteiskuntaa

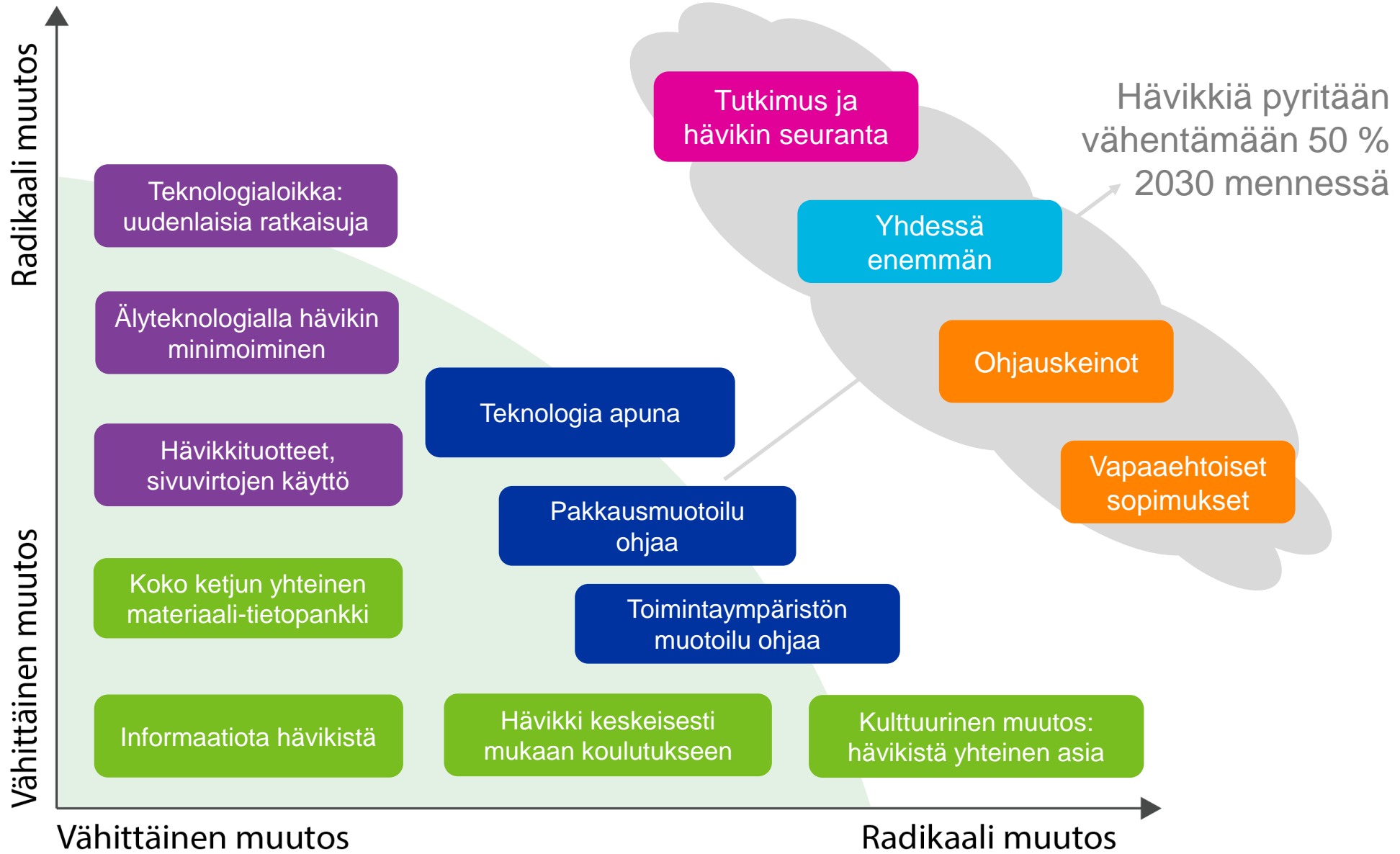
Käytäntöjä muuttamalla kestävämmäksi

Teknologiasta älyä, uusia tuotteita & liiketoimintamalleja

Tutkimuksen kehitys ja hävikin seuranta

Yhdessä enemmän

TEKNOLOGIA KEHITTYY

SOSIO-KULTTUURINEN MUUTOS

SUOMEN KANSALLINEN RUOKAHÄVIKITIEKARTTA

Tämä on Suomen ensimmäinen kansallinen hävikkitiekartta. Tiekartan kuusi keihäänkärkeä ohjaavat ruokahävikin vähentämistä Suomessa. Jokainen keihäänkärki sisältää tarkempia ruokahävikin vähentämiseen tähtäviä ratkaisuja ja tavoitteita. Olemme koonneet tälle sivustolle olemassa olevia hävikin vähentämiskeinoja, hankkeita ja oppaita eri ketjuvaiheiden osalta. Tiekarttaa päivitetään jatkuvasti ja sivuston kautta voi meille ilmoittaa ruokahävikkiä vähentävistä ratkaisuista ja hankkeista.

[KATSO VIDEO](#)[OTA YHTEYTTÄ](#)

TAVOITE

Suomi on sitoutunut puolittamaan ruokahävikin 2030 mennessä

KETJUJYHTEISTYÖLLÄ TAVOITTEESEEN

ALKUTUOTANTO

TEOLLISUUS

KAUPPA

RAVITSEMISPALVELUT

KOTTILOUDET

Ratkaisu

S-ryhmä

S-ryhmän hävikkitoimenpiteet

Lue lisää

KEIHÄÄNKÄRKI Käytäntöjä muuttamalla kestävämmäksi,
Teknologiasta älyä, uusia tuotteita &
liiketoimintamalleja

KETJUVAIHE Kauppa

Ratkaisu

K-ryhmä

K-ryhmän hävikkitoimenpiteet

Lue lisää

KEIHÄÄNKÄRKI Käytäntöjä muuttamalla kestävämmäksi,
Teknologiasta älyä, uusia tuotteita &
liiketoimintamalleja

KETJUVAIHE Kauppa

Ratkaisu

Lidl

Lidl:n hävikkitoimenpiteet

Lue lisää

KEIHÄÄNKÄRKI Käytäntöjä muuttamalla kestävämmäksi,
Teknologiasta älyä, uusia tuotteita &
liiketoimintamalleja

KETJUVAIHE Kauppa

Ratkaisu

Fiksuruoka Oy

Fiksuruoka

Ratkaisu

Matsmart Oy

Matsmart

Hanke

Helsingin yliopisto

FreshPack

Luonnonvarakeskus

Elintarvikejäte- ja ruokahävikkiseuranta

Elintarvikejäte- ja ruokahävikkiseuranta -hankkeessa (v.2020–>) kehitetään kansallista elintarvikejätteen ja ruokahävikin seurantajärjestelmää koko elintarvikeketjun osalta. Myös kansallisen ruokahävikkitiekartan kehittäminen on osa hankkeen työtä.

Lue lisää

Suomen ympäristökeskus koordinoi

CIRCWASTE

CIRCWASTE – Kohti kiertotaloutta” on seitsenvuotinen hanke, joka edistää materiaalivirtojen tehokasta käyttöä, jätteen synnyn ehkäisyä ja materiaalien kierrätystä. Yhtenä hankkeen tavoitteena on edistää myös ruokahävikkiä vähentäviä toimenpiteitä. Hanke toteutetaan vuosina 2016–2023.

Lue lisää

KEIHÄÄNKÄRKI Kasvatuksella ja tiedolla kohti kestävämpää yhteiskuntaa.

Rakasta joka murua

Rakasta joka murua -kampanjan tavoitteena on ollut kannustaa tekoihin ruokahävikin vähentämiseksi ja biojätteen lajittelun lisäämiseksi. Kampanja kesti vuoden 2021 loppuun. Kampanjan toteuttivat ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä Suomen Kiertovoima ry ja Suomen Kuntaliitto. Mukana olivat myös Suomen ympäristökeskus, Kuluttajaliitto, Suomen biokierto ja biokaasu ry, Päivittäistavara kauppa ry, Elintarviketeollisuusliitto ry sekä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry.

Lue lisää

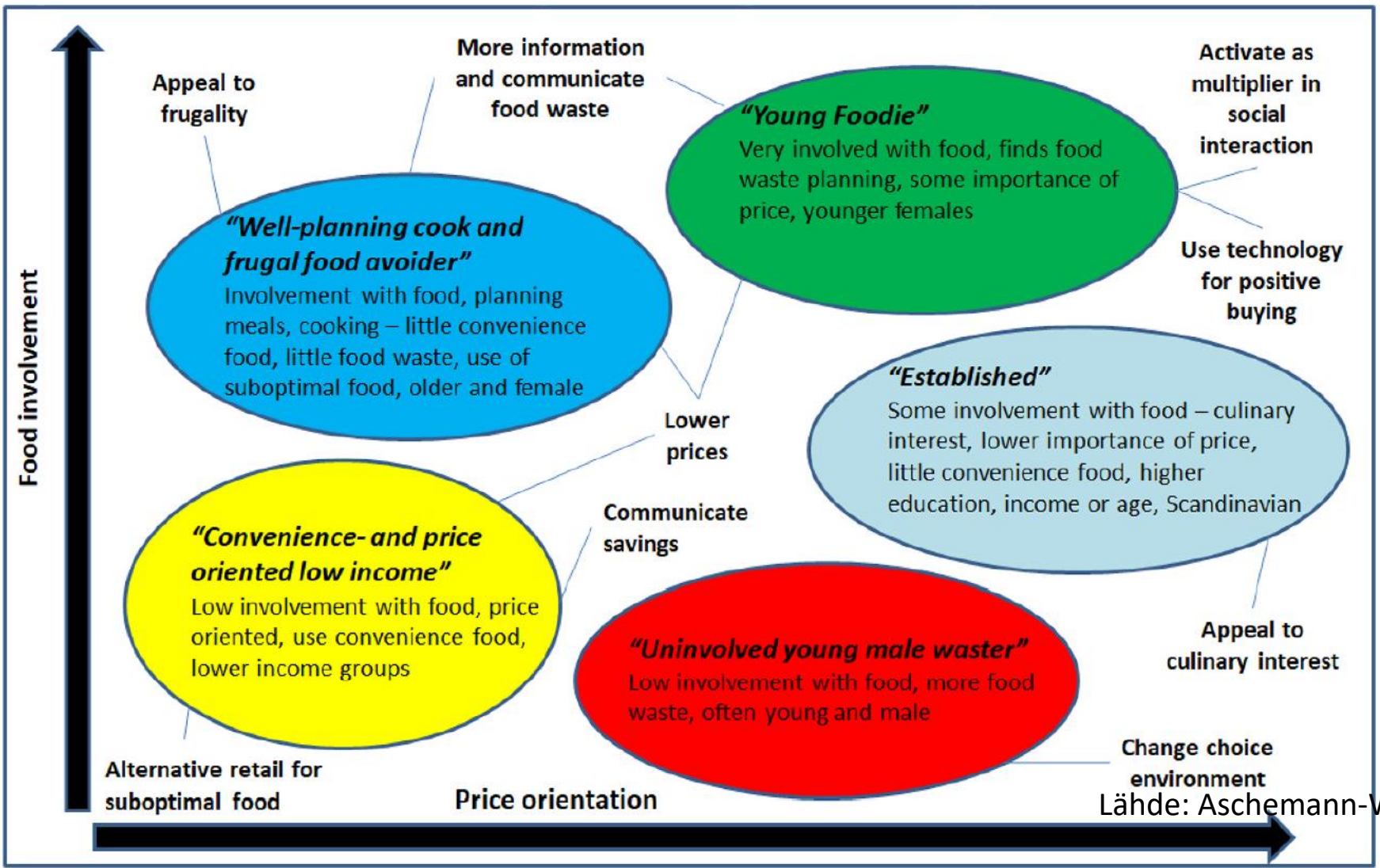

Vaikuttavuusarviointi ja vaikuttavuuden IOOI-malli

- Vaikuttavuudesta ei ole olemassa yhtä yhteistä määritelmää, mutta yleisesti sitä tarkastellaan käyttäen **vaikuttavuusketjua, joka tunnetaan IOOI-mallina** (Bertelsmann Stiftung)
- IOOI = Input, Output, Outcome, Impact (Panos, Tuotos, Vaikutus, Vaikuttavuus)
- Käytetään erityisesti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arvioinnissa

Lähde: Aistrich, 2014

Lähde: Aschemann-Witzel et al. 2021

Kiitos!

Ota yhteyttä: inkeri.riipi@luke.fi

